

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1932

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ

Καὶ παίζεται μὲ ὑπόκρουση τὸ δράμα,
μὲ σκηνική, ὅπως λένε, οἰκονομία,
χωρὶς φωνὰς ἢ περιττὴ χειρονομία,
καὶ γιὰ φινάλε ἕνα γυναικίνο κλάμα.

Κι' ὁ τίτλος «Ἐνας δεῖπνος μυστικός»...
Κ' εἶν' ὅλα ὠραῖα : μιὰ πόρτ' ἀνοιγοκλεῖ,
κάποιος στὴ σκάλα φεύγει βιαστικός,
καὶ στὸ ραδιὸ πεθαίνει τὸ βιολί.

Μὰ στὸ βελούδινο διβάνι ὅλα ταιριάζουν
καθὼς στοῦ θεάτρου τὴ σκηνοισμένη τάβλα :
μιὰ πιστολιὰ βάζει τελεία καὶ παύλα
καὶ τὸν Ἐπίλογο οἱ σκιὲς τότε σκεπάζουν.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

ΟΙ “ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ,”

Νομίζω πὼς εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῆ, ἐπὶ τέλους, στοὺς ἀνθρώπους πού δὲν ἔμαθαν νὰ συνεννοοῦνται κορακίστικα, τί θὰ πῆ «διανοούμενος». Γίνεται τόσο συχνὰ λόγος, τώρα τελευταία, περὶ «διανοουμένων», ὥστε οἱ ἀπλοῦχοι ἀνθρώποι, πού «διανοοῦνται» χωρὶς νὰ εἶναι «διανοούμενοι», τᾶχουν, κυριολεκτικῶς, χαμένα μὲ τὸν ξαφνικὸν αὐτὸ νεολογισμό. Δὲ λείπει παρὰ ὁ Ἀνατολίτης τῆς «Βαθυλωνίας», γιὰ νὰ διερμηνεύσῃ τὴν κοινὴ ἀπορία : «Διανοούμενο, διανοούμενο ἀκουα λέανε, ἀμὰ τί πράγμα ἦτανε δὲν ἤξερα».

Πὼς νὰ ξέρῃ, ἀλήθεια, πὼς νὰ μπορῆ νὰ μαντέψῃ ἕνας ἀπλοῦχος ἀνθρώπος, καὶ χωρὶς νὰ εἶναι Ἀνατολίτης, τί θὰ πῆ «διανοούμενος» ; Ἄν τοῦ ἐξηγήσετε τὴ λέξη, ἂν τοῦ πῆτε ὅτι «διανοούμενος» εἶναι ὁ ἀνθρώπος πού «διανοεῖται», πού σκέπτεται δηλαδή, πού στοχάζεται, πού συλλογίζεται, θὰ τὸν μπερδέψετε ἀκόμα περισσότερο. Καθένας καταλαβαίνει πὼς μποροῦν νὰ ὑπάρχουν στὸν κόσμον γραμματισμένοι καὶ ἀγράμματοι, σπουδαγμένοι καὶ ἀσπούδαχοι, μορφωμένοι καὶ ἀμόρφωτοι. Καθένας ξέρει ἀκόμα πὼς ὑπάρχουν στὸν κόσμον ἔξυπνοι καὶ κουτοί. Εἶναι ἀδύνατον ὅμως νὰ χωρέσῃ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου πὼς μποροῦν νὰ ὑπάρχουν ἀνθρώποι μὲ τὸ ξεχωριστὸ προνόμιον νὰ σκέπτονται, μονάχα αὐτοί, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἔδωκε μυαλὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, γι' αὐτὴ τὴ δουλειά. Αὐτὸ τὸ μονοπώλιον τοῦ στοχασμοῦ, πού δημιούργησε ἕνας νεολογισμὸς,

πού δὲν εἶναι παρὰ μιὰ κακὴ μετάφραση, καταντᾷ ἕνα πράγμα ἀπαράδεχτο.

Μὲ τὸ νὰ γίνεται ἔμως τόσο συχνὰ λόγος γιὰ «διανοουμένους», κάθε ἀπλοῦχος ἀνθρώπος ἔφτασε νὰ σχηματίσῃ καὶ ἀπὸ μιὰ ξεχωριστὴ ἰδέα γιὰ τὸ καινούργιον αὐτὸ φροῦτο. «Διανοούμενος» γιὰ τοὺς περισσότερους θὰ πῆ τὰ πάντα καὶ τίποτε.

— Αὐτοὶ οἱ διανοούμενοι, πού βγήκαν τώρα, θὰ μᾶς φᾶνε... μούλεγε ἕνας ἀπλοῦχος γεροντάκος, πού τὰ εἶχε τετρακόσα, διαβάζοντας στὴν ἐφημερίδα ὅτι διάφοροι «διανοούμενοι» ἔκαναν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

— Ποιοὶ διανοούμενοι ; τὸν ρώτησα, κάνοντας πὼς δὲν καταλαβαίνω.

— Νά !... μοῦ ἐξήγησε. Αὐτοὶ οἱ μασσῶνοι, οἱ μαλλιαροί, οἱ αἰρετικοί.

Στὸ μυαλὸ τοῦ γεροντάκου, «διανοούμενοι», μασσῶνοι, μαλλιαροὶ καὶ αἰρετικοὶ εἶχαν γίνῃ ἕνα πράγμα, ὅπως συμβαίνει μὲ τίς λέξεις, πού μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχουν καθαρὸ νόημα γιὰ τὸν ἀγράμματο λαὸ, πέφτουν σὲ μιὰ παράξενη συνωνυμία.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγο, ρίχνοντάς μου μιὰ ὑποπτηματιά, μοῦ εἶπε κάπως στενοχωρημένος :

— Μήπως εἶσαι καὶ τουλόγου σου ἀπὸ δαύτους ; Ἄν εἶσαι, νὰ μὲ συμπαθᾷς.

Βιάστηκα νὰ τὸν καθησυχάσω.

— Ἐγὼ διανοούμενος ; Ὅχι, μπάρμπα. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ. Μοναχοὶ τοὺς κι' ἀπομόναχοι νὰ εἶναι.

Ἄν δὲν εἶχε σχηματίσει μιὰ τόσο τρομερὴ

ιδέα για τους «διανοούμενους», θά τοῦ ἐξηγοῦσα διαφορετικὰ τὰ πράγματα :

— Δὲν εἶμαι «διανοούμενος», μπάρμπά,
— θά τοῦλεγα γιατί δὲν ἔχω τὴν ἀθθάδεια
νὰ κρατῶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου ἕνα τίτλο πὸν
ἀνήκει σὲ κάθε ἄνθρωπο πὸν ἔχει μυαλὸ
καὶ δουλεύει μ' αὐτό, χωρὶς νὰ λέγεται «δια-
νοούμενος». Διανοούμενος εἶσαι ἄλλο τόσο
κ' ἐσύ, ὅσο εἶμαι κ' ἐγώ. Ἴσως — κ' ἄς μὴ
σοῦ κακοφνή — νὰ εἶσαι περισσότερο δια-
νοούμενος κ' ἀπὸ μένα κ' ἀπὸ πολλοὺς ἄλ-
λους, πὸν λέγονται «διανοούμενοι», χωρὶς
νὰχουν οὔτε τὸ αἶγυρο στοχασμὸ σου, οὔτε
τὴν ἀσφαλτὴ κρίση σου, οὔτε τὴν ἀκοίμητη

περιέργεια σου, οὔτε τὴν παρθενικὴ φρεσκά-
δα τοῦ μυαλοῦ σου. Μπορεῖ νὰ μὲ λένε «δια-
νοούμενο», κ' ἐσένα νὰ μὴ σὲ λένε. Μίλα μου,
ὅμως, ἐσύ πὸν δὲν εἶσαι «διανοούμενος», νὰ
σ' ἀκούω ἐγὼ πὸν εἶμαι «διανοούμενος». Μίλα μου, γιατί, ἀκούοντάς σε, θά γίνω σο-
φώτερος καὶ καλύτερος.

Ἴσως δὲ θά καταλάβαινε αὐτὰ πὸν θά
τοῦλεγα. Ἄλλὰ τί ἔχει νὰ κάνῃ; Καταλά-
βαινε πολλὰ περισσότερα καὶ στοχαζότανε
πολλὰ ὠραιότερα. Ἦτανε ἕνας πραγματικὸς
«διανοούμενος». Καὶ ὅμως ἦτανε κάποιος
γεροβαρκάρης τοῦ Πασσαλιμανιοῦ, σὰ βγαλ-
μένος ἀπὸ ἕνα ποίημα τοῦ Πορφύρα.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

GOETHE

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Τὸν οὐρανὸ σου σκέπασε μὲ νέφη,
ὦ Ζεῦ, καὶ ὅπως χτυποῦν παιδιὰ
καὶ κόβουν τὰ ξερὰ τὰγκάθια, χτύπα
τὴ δύστυχη βελανιδιά,
τῆς ράχαις τῆς ψηλαίς· μὰ τὸ καλύβι—
δὲν τῶχεις χτίσει—καὶ τὴ γῆ
μὴ μοῦ χαλᾶς· καὶ τὴ φωτιά μου, πούναι
τῆς μαύρης ζήλειας σου ἡ πηγὴ.

Δὲν ξέρω ἐγὼ ἀθλιώτερο ἄλλο,
στὸν κόσμον ἀπὸ σᾶς, θεοί·
μὲ τῶν ἀνθρώπων τῆς θυσίαις,
τῆς προσευχῆς τῶν τὴν πνοὴ
τὰ μεγαλεῖα σας κρατεῖτε·
καὶ θᾶχατε πεθάνει πειά,
φτωχοὶ ἐδῶ κάτω ἂν δὲν ἦσαν,
μωροὶ μ' ἐλπίδαις καὶ παιδιὰ.

Σὰν ἤμουνα παιδί, δὲν εἶχα
τὴν αἴσθησι οὔτε καὶ τὸ νοῦ·
τὰ μάτια μου ἔστρεφα στὸν ἥλιο
καὶ στὸ γαλάζιο τοῦ οὐρανοῦ·
θαρροῦσα ἐκεῖ ἐν' αὐτὶ πῶς εἶναι
κ' ἀκούει ἐκεῖνον πὸν πονεῖ,
καὶ μιὰ καρδιά σὰν τὴ δική μου,
πὸν τὸ φτωχὸ τὸν συμπονεῖ!

Σὰν πολεμοῦσα τῶν σκληρῶν Τιτάνων
τὴν ὑπερφίαλην ὁρμή,

ποιδὸς μ' ἔσωσε ἀπ' τὰ δόντια τοῦ θανάτου
κ' ἀπ' τὴ δουλεία τὴν ὠμὴ;
Θεῖα καρδιά, δὲν ἔκαμες τὰ πάντα
μανάχη σου! πῶς ἀγαπᾶς
ἐκεῖνον πὸν κοιμᾶται ἐκεῖ ἀπάνω;
γιὰ ψεύτικα ὄνειρα χτυπᾶς!

Νὰ σὲ τιμῶ; γιατί; Μὴ μοῦ ἀλαφρώνεις
τὸ βάρος, σὰν ἐγὼ πονῶ;
τὸ δάκρυ μου τὸ μαῦρο μὴ σκουπίζεις,
πὸν τρέχει, ὅταν ἐγὼ θρηνῶ;
Ὁ Χρόνος παντοδύναμος καὶ ἡ Μοῖρα
ἡ αἰώνια πάντα μὲ ὀδηγεῖ·
μὲ διευθύνει πάντα, ὅπως καὶ σένα·
αὐτὴ μ' ἀνύψωσε στὴ γῆ.

Θαρροῦσες τὴ ζωὴ πῶς θά μισοῦσα
καὶ θᾶτρεχα στὴν ἐρημιὰ·
γιατί δὲν ἦσαν ρόδινα ὄλα, ἐλπίδα
πῶς δὲ θά μοῦμενε καμμιὰ;

Στέκομαι ἐδῶ! ἀνθρώπους πλάττω,
πούχουν τὴν ὄψι ὅπως κ' ἐγώ·
κόσμο πὸν σ' ὄλα του μοῦ μοιάζει,
εἶναι ὅπως εἶμαι, ζῆ ὅπως ζῶ.
Χαίρεται, κλαίει, ἀπολαμβάνει,
πονεῖ καθὼς κ' ἐγὼ πονῶ
καὶ σὲ περιφρονεῖ, ὅπως πάντα
κ' ἐγὼ θά σὲ περιφρονῶ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΒΟΡΕΑΣ